

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

8. května 2008*

Ve věci C-491/06,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Vestre Landsret (Dánsko) ze dne 23. listopadu 2006, došlým Soudnímu dvoru dne 28. listopadu 2006, v řízení

Danske Svineproducenter

proti

Justitsministeriet,

za přítomnosti:

Den Europæiske Dyre- og Kødhandelsunion (UECBV),

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, U. Lõhmus, J. Klučka (zpravodaj), A. Ó Caoimh a P. Lindh, soudci,

* Jednací jazyk: dánština.

generální advokát: Y. Bot,
vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 28. listopadu 2007,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Danske Svineproducenter H. Sønderby Christensenem, advokat,
- za Den Europæiske Dyre- og Kødhandelsunion (UECBV) J.-L. Mériauxem, ve spolupráci s J. Seeger Perregaardem, advokat,
- za dánskou vládu B. Weis Fogh, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s P. Bieringem, advokat,
- za belgickou vládu A. Hubert, jako zmocněnkyní,
- za řeckou vládu I. Chalkiasem a S. Papaioannou, jako zmocněnci,
- za Komisi Evropských společenství F. Erlbacherem a H. Støvlbækem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu kapitoly I oddílu A odst. 2 písm. b), kapitoly VI bodu 47 oddílu D a kapitoly VII bodu 48 odstavce 3 třetí odrážky přílohy ke směrnici Rady 91/628/EHS ze dne 19. listopadu 1991 o ochraně zvířat během přepravy a o změně směrnic 90/425/EHS a 91/496/EHS (Úř. věst. L 340, s. 17; Zvl. vyd. 03/10, s. 138), ve znění směrnice Rady 95/29/ES ze dne 29. června 1995 (Úř. věst. L 148, s. 52, dále jen „směrnice 91/628“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi profesní organizací Danske Svineproducenter a Justitsministeriet (ministerstvo spravedlnosti) ohledně provedení směrnice 91/628 do dánského práva.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

Směrnice 91/628

- 3 Třetí a čtvrtý bod odůvodnění směrnice 95/29 znějí následovně:

„Vzhledem k tomu, že některé členské státy již přijaly pravidla týkající se délky trvání cest, intervalů krmení a napájení, dob pro odpočinek a prostorových podmínek; že

tato pravidla jsou v některých případech velmi podrobná, a že některé členské státy je využívají k omezení obchodu s živými zvířaty v rámci Společenství; že osoby zabývající se přepravou zvířat potřebují jasně definovaná kritéria, která by jim umožnila pracovat v rámci celého Společenství, aniž by se dostávaly do konfliktu s rozdílnými ustanoveními platnými v jednotlivých státech;

vzhledem k tomu, že k odstraňování technických překážek v obchodu s živými zvířaty a k umožnění nerušeného provozu tržních organizací je při zajištění dostatečné úrovně ochrany přepravovaných zvířat nezbytné v souvislosti s vnitřním trhem změnit pravidla obsažená ve směrnici 91/628/EHS s cílem harmonizovat pro určité druhy zvířat délku trvání přepravy, doby pro odpočinek, intervaly pro krmení a napájení a prostorové podmínky.“

4 Na základě svého čl. 1 odst. 1 písm. a) se směrnice 91/628 použije na domácí prasata.

5 Článek 3 odst. 1 písm. aa) této směrnice stanoví, že členské státy dbají na to, aby „prostorové podmínky (stupeň koncentrace zvířat) odpovídaly alespoň hodnotám uvedeným v kapitole VI přílohy, pokud se týká [co se týče] zvířat a dopravních prostředků uvedených v této kapitole“, a aby „délka trvání cesty, doby pro odpočinek a intervaly ke krmení a napájení pro určité druhy zvířat odpovídaly hodnotám uvedeným v kapitole VII přílohy pro zvířata uvedená v této kapitole, aniž jsou dotčena ustanovení nařízení (EHS) č. 3820/85 [...]“.

6 Podle čl. 5 bodu A odst. 1 písm. c) směrnice 91/628 členské státy zajistí, aby každý přepravce používal k přepravě zvířat uvedených v této směrnici dopravní prostředky,

kteře jsou schopné zajistit dodržování požadavků Společenství na dobré životní podmínky zvířat během přepravy, a to zejména požadavků uvedených v příloze této směrnice a požadavků, které budou určeny podle čl. 13 odst. 1 této směrnice.

- 7 Kapitola I přílohy směrnice 91/628 obsahuje ustanovení použitelná na přepravu, mimo jiné, domácích prasat. Oddíl A odst. 2 písm. a) až c) této kapitoly stanoví:

„a) Zvířata musí mít dostatek prostoru, aby mohla stát ve své přirozené poloze, a případně zábrany chránící zvířata proti pohybům dopravního prostředku. Vyjma, kdy to zvláštní podmínky pro ochranu zvířat vyžadují jinak, musí mít zvířata prostor, aby si mohla lehnout.

b) Dopravní prostředky a kontejnery musí být konstruovány a vybaveny tak, aby byla zvířata chráněna před nepříznivým počasím a velkými klimatickými změnami. Větrání a vzduchový prostor musí být přizpůsobeny podmínkám přepravy a musí být vhodné pro přepravovaný druh zvířat.

Uvnitř oddělení pro zvířata [dále jen „oddělení“] a na každém podlaží musí mít zvířata dostatek prostoru k tomu, aby mohla zaujmout svůj přirozený postoj, větrání a kubatura vzduchu musí odpovídat podmínkám přepravy a být přiměřené druhu přepravovaných zvířat, přičemž se počítá se vzpřímeným postojem zvířat, aniž by se jakýmkoli způsobem zvířatům bránilo v jejich přirozeném pohybu.

c) Dopravní prostředky a kontejnery musí být snadno čistitelné, zvířata z nich nesmí mít možnost uniknout, musí být konstruovány a vybaveny tak, aby se

zabránilo jakémukoli poranění a zbytečnému utrpení zvířat a aby byla zajištěna jejich bezpečnost během přepravy. [...] Kontejnery musí umožňovat pozorování a ošetřování zvířat a musí být uloženy tak, aby nebylo bráněno proudění vzduchu. [...]"

- 8 Kapitola VI bod 47 oddíl D přílohy směrnice 91/628 stanoví, že u železniční a silniční přepravy prasat „[m]usí mít [všechna prasata] k dispozici dostatek prostoru, aby mohla ležet nebo stát v přirozeném postoji“, a že „[a]by se vyhovělo tomuto minimálnímu požadavku, neměl by stupeň koncentrace u prasat o přibližné hmotnosti 100 kg překročit 235 kg/m²“. Krom toho „[s] ohledem na plemeno, vzrůst a tělesný stav může být nezbytné tyto minimální požadavky zvýšit; zvýšení až o 20 % může být také nezbytné s ohledem na povětrnostní podmínky a délku trvání cesty“.
- 9 Bod 48 odst. 2 a 3 kapitoly VII přílohy směrnice 91/628 stanoví:

„2. Délka trvání cesty pro zvířata uvedená v odstavci 1 nesmí překročit 8 hodin.

3. Maximální délka trvání cesty uvedená v odstavci 2 může být prodloužena, pokud dopravní prostředek splňuje tyto další požadavky:

[...]

- je umožněn přímý přístup ke zvířatům,

- ložný prostor lze větrat a intenzitu větrání je možno přizpůsobit vnitřní a zevní teplotě,

[...]“

- ¹⁰ Směrnice 91/628 byla dne 5. ledna 2007 zrušena a nahrazena nařízením Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (Úř. věst. 2005, L 3, s. 1).

Nařízení (ES) č. 411/98

- ¹¹ Článek 1 nařízení Rady (ES) č. 411/98 ze dne 16. února 1998 o doplňkových požadavcích na ochranu zvířat u silničních vozidel používaných pro delší než osmihodinovou přepravu zvířat (Úř. věst. L 52, s. 8; Zvl. vyd. 03/22, s. 294) stanoví:

„Při překročení osmihodinové doby přepravy, stanovené v kapitole VII odstavci 2 přílohy směrnice 91/628/EHS, musí být silniční vozidla používaná v rámci

Společenství k přepravě koňovitých, skotu, ovcí, koz a prasat, chovaných jako domácí zvířata, v souladu s doplňkovými požadavky stanovenými v příloze tohoto nařízení.“

12 Bod 3 přílohy nařízení č. 411/98 stanoví:

„Přístup

Vozidla používaná pro přepravu musí být vybavena tak, aby byl kdykoliv zaručen přímý přístup ke všem zvířatům, aby bylo možno je prohlížet a přiměřeně o ně pečovat, tj. zejména krmit je a napájet.“

Vnitrostátní právní úprava

13 Směrnice 91/628 byla do dánského práva provedena vyhláškou č. 201 ze dne 16. dubna 1993 o ochraně zvířat během přepravy. Tato vyhláška byla poté pozměněna vyhláškou č. 734 ze dne 13. července 2005 (dále jen „vyhláška č. 734“), kterou Justitsministeriet zavedlo novou právní úpravu, která se týká přepravy prasat. Podle jejího čl. 2 odst. 1 nabyla vyhláška účinnosti dne 15. srpna 2005, s výjimkou ustanovení upravujících stupeň koncentrace zvířat, která v souladu s čl. 2 odst. 2 této vyhlášky vstoupila v platnost dne 15. srpna 2006.

Ustanovení vyhlášky č. 734 týkající se výšky oddělení

14 Článek 6a vyhlášky č. 734 stanoví:

„1. V případě přepravy prasat o hmotnosti 40 kg a vyšší musí vnitřní výška mezi jednotlivými plošinami – měřeno od nejvyššího bodu podlahy k nejnižšímu bodu střešky (tj. spodní strany jakýchkoli nosníků či vzpěr) – splňovat alespoň následující požadavky:

Prasata		
Průměrná hmotnost v kg	Vnitřní výška v případě použití mechanického systému větrání	Vnitřní výška v případě použití jiného systému větrání
40	74 cm	89 cm
50	77 cm	92 cm
70	84 cm	99 cm
90	90 cm	105 cm
100	92 cm	107 cm
110	95 cm	110 cm
130	99 cm	114 cm
150	103 cm	118 cm
170	106 cm	121 cm
190	109 cm	124 cm
210	111 cm	126 cm
230	112 cm	127 cm

[...]

3. Mechanický systém větrání musí zajišťovat dostatečné a rovnoměrné větrání se jmenovitou kapacitou větrání alespoň 61 m³/h na 100 kg prasat. Pokud celková délka trvání přepravy prasat o hmotnosti 40 kg a vyšší přesahuje osm hodin, musí být rovněž splněna pravidla stanovená v příloze 3 oddílu A odst. 2, pokud je použit mechanický systém větrání.

4. Uvnitř oddělení pro zvířata a na každém podlaží musí být dostatek prostoru k tomu, aby bylo zajištěno dostatečné větrání nad zvířaty, jež jsou v přirozeném vzpřímeném postoji, a jejich přirozený pohyb nesmí být za žádných okolností omezen.

5. Pokud celková délka trvání přepravy prasat o hmotnosti 40 kg a vyšší přesahuje osm hodin, je nutné použít dopravní prostředek, který – například prostřednictvím pohyblivé střechy ve spojení s pohyblivými plošinami nebo podobnou konstrukcí – zajišťuje vždy dosažení vnitřní kontrolní výšky alespoň 140 cm na každé plošině – měřeno od nejvyššího bodu podlahy k nejnižšímu bodu střechy (tj. spodní strany jakýchkoli nosníků či vzpěr). Při nastavení vnitřní kontrolní výšky na 140 cm musí na horních plošinách být i nadále zajištěna přinejmenším výška uvedená v odstavci 1, pokud jsou zvířata přepravována na několika plošinách.“

15 Článek 3 vyhlášky č. 734 obsahuje následující přechodná ustanovení:

„1. U lehkých nákladních vozidel, těžkých nákladních vozidel, vozidel s přívěsem a návěsem apod., která byla poprvé registrována nejpozději dne 15. srpna 2005,

mohou přepravci provádět do 15. srpna 2010 přepravu prasat o hmotnosti 40 kg a vyšší v délce trvání přesahující osm hodin v souladu s následujícími pravidly:

V případě přepravy prasat o hmotnosti 40 kg a vyšší musí vnitřní výška mezi jednotlivými plošinami – měřeno od nejvyššího bodu podlahy k nejnižšímu bodu střechy (tj. spodní strany jakýchkoli nosníků či vzpěr) – splňovat během přepravy alespoň následující požadavky:

Prasata		
Průměrná hmotnost v kg	Vnitřní výška v případě použití mechanického systému větrání	Vnitřní výška v případě použití jiného systému větrání
Prasata o hmotnosti nad 40 kg do 110 kg včetně	100 cm	107 cm
Prasata o hmotnosti nad 110 kg do 150 kg včetně	110 cm	118 cm
Prasata o hmotnosti nad 150 kg do 230 kg včetně	112 cm	127 cm
Prasata o hmotnosti vyšší než 230 kg	> 112 cm	> 127 cm

2. Mechanický systém větrání musí zajišťovat dostatečné a rovnoměrné větrání se jmenovitou kapacitou větrání alespoň 61 m³/h na 100 kg prasat.

3. Uvnitř oddělení pro zvířata a na každém podlaží musí být dostatek prostoru k tomu, aby bylo zajištěno dostatečné větrání nad zvířaty, jež jsou v přirozeném vzpřímeném postoji, a jejich přirozený pohyb nesmí být za žádných okolností omezen.

4. Před tím, než vstoupí v platnost prostorové požadavky stanovené v čl. 2 odst. 2, je třeba zajistit v případě přepravy prasat při vnitřní výšce 100 cm alespoň 0,42 m² na 100 kg prasat.“

16 Ustanovení vyhlášky č. 734 týkající se stupně koncentrace zvířat

Příloha I vyhlášky č. 734 nahrazující přílohu II vyhlášky č. 201 ze dne 16. dubna 1993 stanoví:

„D. PRASATA

Železniční a silniční přeprava, včetně přepravy vozidlem s návěsem

1. Přeprava kratší osmi hodin:

Živá hmotnost (v kg)	Plocha (v m ²) na jeden kus
25	0,17
50	0,26
75	0,33
100	0,42
200	0,70
250 nebo více	0,80

S ohledem na plemeno, vzrůst a tělesný stav prasat může být nezbytné výše uvedenou minimální požadovanou plochu zvýšit; zvýšení až o 20 % může být také nezbytné s ohledem na povětrnostní podmínky a délku trvání cesty.

2. Přeprava delší osmi hodin:

Živá hmotnost (v kg)	Plocha (v m ²) na jeden kus
25	0,20
50	0,31
75	0,39
100	0,50
200	0,84
250 nebo více	0,96“

Spór v původním řízení a předběžné otázky

- 17 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že Danske Svineproducenter je profesní organizací chránící zájmy dánských producentů prasat. Zastupuje přibližně 1 700 chovatelů, kteří ovládají dvě třetiny celkové dánské produkce prasat.
- 18 Danske Svineproducenter podala dne 14. května 2005 u Vestre Landsret (západní krajský soud) žalobu proti Justitsministeriet, ve které uvedla, že právní úprava, provádějící do dánského práva směrnici 91/628, jak ji pozměnila vyhláška č. 734, není slučitelná ani s ustanoveními této směrnice, ani s články 28 ES až 30 ES a 49 ES, ani

s nařízením č. 1/2005. Danske Svineproducenter se zejména domnívá, že různé požadavky upravené vyhláškou č. 734, která ještě nebyla ke dni podání její žaloby vyhlášena, jsou protiprávní.

- 19) Vzhledem k tomu, že se Vestre Landsret domníval, že řešení sporu závisí na výkladu některých ustanovení směrnice 91/628, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Mají být ustanovení kapitoly I oddílu A odst. 2 písm. b) a kapitoly VII bodu 48 odst. 3 třetí odrážky přílohy ke směrnici [...] 91/628 [...] vykládána v tom smyslu, že členský stát není oprávněn zavést přechodný vnitrostátní režim, podle kterého v případě přepravy prasat o hmotnosti od 40 kg do 110 kg, pokud délka trvání přepravy přesahuje osm hodin, musí vnitřní výška každé plošiny – měřeno od nejvyššího bodu podlahy k nejnižšímu bodu stropu – činit nejméně 100 cm, pokud je používán mechanický systém větrání?
- 2) Mají být ustanovení kapitoly I oddílu A odst. 2 písm. b) a kapitoly VII bodu 48 odstavce 3 třetí odrážky přílohy ke směrnici [...] 91/628 [...] vykládána v tom smyslu, že členský stát není oprávněn zavést vnitrostátní režim, podle kterého v případě přepravy prasat o hmotnosti 40 kg a více, pokud délka trvání přepravy přesahuje osm hodin, musí být použit dopravní prostředek, který – například prostřednictvím pohyblivé střechy ve spojení s pohyblivými plošinami nebo podobnou konstrukcí – zajišťuje vždy možnost dosažení vnitřní kontrolní výšky 140 cm na každé plošině – měřeno od nejvyššího bodu podlahy k nejnižšímu bodu stropu – přičemž v případě přepravy zvířat na několika podlažích musí vnitřní výška ostatních podlaží stále činit alespoň 92 cm, jsou-li přepravována prasata o hmotnosti průměrně 100 kg a je-li používán mechanický systém větrání?

- 3) Mají být ustanovení kapitoly VI bodu 47 oddílu D přílohy ke směrnici [...] 91/628 [...] vykládána v tom smyslu, že členský stát není oprávněn zavést vnitrostátní režim, podle kterého v případě přepravy v délce trvání přesahující osm hodin musí být zajištěn prostor o velikosti alespoň 0,50 m² na 100 kg prasat?“

K žádosti o znovuotevření ústní části řízení

- 20 Dopisem ze dne 27. prosince 2007 požádala žalobkyně v původním řízení o znovuotevření ústní části řízení s odůvodněním, že dánská vláda předala Soudnímu dvoru fotografie těsně před jednáním, což jí neumožnilo hájit své zájmy vůči takovému předložení důkazů, které považuje za nespravedlivé, opožděné a tendenční. Krom toho uvedla, že nepředání příloh připojených k jejím písemným vyjádřením dalším zúčastněným osobám, které předložily písemná vyjádření, představuje porušení jejích práv obhajoby.
- 21 Je třeba nejprve připomenout, že podle ustálené judikatury může Soudní dvůr podle článku 61 svého jednacího řádu bez návrhu nebo na návrh generálního advokáta nebo na návrh účastníků řízení nařídit znovuotevření ústní části řízení, pokud má za to, že věc není dostatečně objasněna nebo že musí být rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení projednán (viz usnesení ze dne 4. února 2000, *Emesa Sugar*, C-17/98, Recueil, s. I-665, bod 18; rozsudky ze dne 14. prosince 2004, *Swedish Match*, C-210/03, Sb. rozh. s. I-11893, bod 25, a ze dne 28. června 2007, *Albert Reiss Beteiligungsgesellschaft*, C-466/03, Sb. rozh. s. I-5357, bod 29).
- 22 Krom toho článek 234 ES zavádí přímou spolupráci mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy prostřednictvím nesporného řízení, v němž účastníci nemají žádnou možnost iniciativy, avšak v jehož průběhu mají možnost předložit svá písemná

vyjádření a mohou být vyzváni, aby na jednání přednesli svá ústní vyjádření (viz v tomto smyslu usnesení ze dne 14. července 1971, Rheinmühlen Düsseldorf, 6/71, Recueil, s. 719, bod 1, a rozsudek ze dne 14. září 2006, Slob, C-496/04, Sb. rozh. s. I-8257, bod 34).

23 Krom toho v rámci řízení upraveného v článku 234 ES založeného na jasné dělbě činností mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem spadá posouzení skutkových okolností věci do pravomoci vnitrostátního soudu (viz zejména rozsudky ze dne 9. června 2005, HLH Warenvertrieb a Orthica, C-211/03, C-299/03 a C-316/03 až C-318/03, Sb. rozh. s. I-5141, bod 96, jakož i ze dne 18. července 2007, Lucchini Siderurgica, C-119/05, Sb. rozh. s. I-6199, bod 43). Především je Soudní dvůr oprávněn rozhodovat pouze o výkladu nebo platnosti aktů na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud (viz zejména rozsudky ze dne 16. března 1978, Oehlschläger, 104/77, Recueil, s. 791, bod 4; jakož i ze dne 28. září 2006, Gasparini a další, C-467/04, Sb. rozh. s. I-9199, bod 41). V tomto rámci přísluší vnitrostátnímu soudu zjistit skutečnosti, které vedly ke sporu, a vyvodit z nich důsledky pro rozhodnutí, které má vydat (viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 29. dubna 1982, Pabst & Richarz, 17/81, Recueil, s. 1331, bod 12, jakož i ze dne 11. prosince 2007, Eind, C-291/05, Sb. rozh. s. I-10719, bod 18).

24 Pokud jde o fotografie, na jejichž předání Soudnímu dvoru je poukazováno, postačí uvést, že Soudní dvůr informoval advokáty na schůzce soudců a advokátů konané před zahájením jednání, že uvedené fotografie nebyly soudcům předány, a že jejich předložení na jednání nebude připuštěno.

25 Pokud jde o argument týkající se nepředání dokumentů připojených k vyjádřením žalobkyně v původním řízení, je třeba konstatovat, že tato vyjádření byla předána ostatním zúčastněným osobám, které předložily písemná vyjádření, avšak bez uvedených dokumentů vzhledem k jejich objemu. Je rovněž nesporné, že tyto osoby věděly

o existenci těchto příloh, jejichž podrobný soupis tvořil závěrečnou část uvedených vyjádření, a že v důsledku toho měly možnost nahlédnout do nich v kanceláři Soudního dvora nebo požádat o jejich předání.

- 26 Vzhledem k předcházejícím úvahám není namístě vyhovět žádosti o znovuotevření ústní části řízení, kterou předložila žalobkyně v původním řízení.

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 27 Je třeba připomenout, že podle čl. 249 třetího pododstavce ES je směrnice závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.
- 28 Podle ustálené judikatury mají všechny členské státy, jimž je směrnice určena, povinnost ve svém vnitrostátním právním řádu přijmout veškerá opatření nezbytná k zajištění plné účinnosti směrnice v souladu s cílem, jenž sleduje (viz zejména rozsudky ze dne 17. června 1999, Komise v. Itálie, C-336/97, Recueil, s. I-3771, bod 19, jakož i ze dne 5. července 2007, Kofoed, C-321/05, Sb. rozh. s. I-5795, bod 41).
- 29 V tomto ohledu je třeba uvést, že Soudní dvůr již rozhodl, že hlavním cílem sledovaným směrnicí 91/628 je ochrana zvířat během přepravy (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 17. ledna 2008, Viamex Agrar Handel a ZVK, C-37/06 a C-58/06,

Sb. rozh. s. I-69, bod 29). To nemění nic na tom, jak vyplývá z druhého bodu odůvodnění směrnice 91/628 a ze čtvrtého bodu odůvodnění směrnice 95/29, že směrnice 91/628 byla přijata v rámci politiky Společenství, jejímž cílem je odstranění technických překážek v obchodu s živými zvířaty a umožnění správného fungování organizačního trhu.

30 Krom toho ze čtvrtého bodu odůvodnění směrnice 95/29 vyplývá, že cílem směrnice 91/628 je harmonizovat pro určité druhy zvířat délku trvání přepravy, doby pro odpočinek, intervaly pro krmení a napájení a prostorové podmínky. Je však třeba uvést, že i když směrnice 91/628 obsahuje některá ustanovení, která jsou konkrétní, ostatní jsou obecná (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 11. května 1999, *Monsees*, C-350/97, Recueil, s. I-2921, bod 26).

31 Za těchto podmínek musí být při provedení směrnice 91/628 respektovány cíle, které sleduje, a prostor pro uvážení, který mají členské státy, závisí na konkrétnosti ustanovení této směrnice. Krom toho musí být uvedená směrnice provedena v přísném souladu se zásadou proporcionality. Soudní dvůr v tomto ohledu zejména rozhodl, že zásada proporcionality, jež je jednou z obecných právních zásad Společenství a jež byla mnohokrát potvrzena judikaturou Soudního dvora, mimo jiné v oblasti společné zemědělské politiky (viz zejména rozsudky ze dne 12. července 2001, *Jippes a další*, C-189/01, Recueil, s. I-5689, bod 81, jakož i ze dne 7. září 2006, *Španělsko v. Rada*, C-310/04, Sb. rozh. s. I-7285, bod 97), musí být jako taková dodržována jak zákonodárcem Společenství, tak vnitrostátními zákonodárci a soudci, kteří uplatňují právo Společenství (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *Viamex Agrar Handel a ZVK*, bod 33).

32 Postupu provedení směrnice do vnitrostátního práva je tedy vlastní, že členské státy musí dodržet hlavní cíl ochrany zvířat během přepravy, aniž by bránily uskutečnění ostatních cílů, které směrnice 91/628 sleduje.

- 33 Ve světle těchto poznámek je tedy třeba posoudit otázku, zda taková vnitrostátní opatření, jaká jsou dotčena ve věci v původním řízení, zajišťují ustanovením směrnice 91/628 plnou účinnost v souladu s cíli, které tato směrnice sleduje, a v souladu se zásadou proporcionality.

K první a ke druhé otázce

- 34 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda ustanovení kapitoly I oddílu A odst. 2 písm. b) a kapitoly VII bodu 48 odst. 3 třetí odrážky přílohy směrnice 91/628 musí být vykládána v tom smyslu, že umožňují členskému státu, aby zavedl:

- přechodný vnitrostátní režim, podle kterého v případě přepravy prasat o hmotnosti od 40 kg to 110 kg, jejíž délka trvání přesahuje osm hodin, musí vnitřní výška každé plošiny – měřeno od nejvyššího bodu podlahy k nejnižšímu bodu stropu – činit nejméně 100 cm, pokud je používán mechanický systém větrání;

- vnitrostátní režim, podle kterého v případě přepravy prasat o hmotnosti 40 kg a více, pokud délka trvání přepravy přesahuje osm hodin, musí být použit dopravní prostředek, který zajišťuje vždy možnost dosažení vnitřní kontrolní výšky 140 cm na každé plošině, přičemž jedná-li se o vozidlo vybavené mechanickým systémem větrání a o několika podlažích, musí vnitřní výška těchto podlaží činit alespoň 92 cm, jsou-li přepravována prasata o průměrné hmotnosti 100 kg.

35 Je třeba uvést, že ustanovení směrnice 91/628 ukládají členským státům přijetí minimálních předpisů, které zajistí, aby prasata měla během silniční přepravy dostatečný plošný a výškový prostor, jakož i dostatečné větrání, přičemž přísnější požadavky platí v případě, kdy doba trvání přepravy překročí osm hodin.

36 Článek 5 odst. 1 bod A písm. c) směrnice 91/628 totiž členským státům ukládá, aby zajistily, aby každý přepravce používal k přepravě zvířat uvedených v této směrnici dopravní prostředky, které jsou schopné zajistit dodržování požadavků Společenství na dobré životní podmínky zvířat během přepravy, a to zejména požadavků uvedených v příloze této směrnice a požadavků, které budou určeny podle čl. 13 odst. 1 této směrnice. Článek 3 odst. 1 písm. aa) směrnice 91/628 stanoví, že členské státy musí dbát na to, aby zejména prostorové podmínky (stupeň koncentrace zvířat) odpovídaly alespoň hodnotám uvedeným v kapitole VI této přílohy. Uvedená kapitola VI, která ve svém bodě 47 oddíle D stanoví stupeň koncentrace zvířat pro prasata, uvádí, že při silniční přepravě musí mít všechna prasata k dispozici dostatek prostoru, aby mohla ležet nebo stát v přirozeném postoji. Je zde rovněž stanoveno, že, aby se vyhovělo tomuto minimálnímu požadavku, neměl by stupeň koncentrace u prasat o přibližné hmotnosti 100 kg překročit 235 kg/m². Toto ustanovení ještě uvádí, že s ohledem na plemeno, vzrůst a tělesný stav může být nezbytné tyto minimální požadavky týkající se plochy zvýšit, přičemž zvýšení až o 20 % může být také nezbytné s ohledem na povětrnostní podmínky a délku trvání cesty.

37 Dále je třeba zdůraznit, že směrnice 91/628 se omezuje na to, že v kapitole I oddíle A odst. 2 písm. b) své přílohy stanoví, že dopravní prostředky musí uvnitř oddělení a na každém jeho podlaží poskytovat dostatek prostoru k přiměřenému větrání, přičemž se počítá se vzpřímeným postojem zvířat, aniž by se jakýmkoli způsobem zvířatům bránilo v jejich přirozeném pohybu. Pokud jde o kapitolu VII bod 48 odst. 3 třetí odrážku stejné přílohy, ta neumožňuje přepravu zvířat, pokud je délka trvání cesty vyšší než 8 hodin, ledaže dopravní prostředek splňuje dodatečné podmínky, zejména aby existoval přímý přístup ke zvířatům.

38 Jelikož tedy zákonodárce Společenství sám neupravil ve směrnici 91/628 přesnou výšku oddělení, je třeba přiznat členským státům jistý prostor pro uvážení k přijetí vnitrostátních ustanovení umožňujících zajistit plný účinek ustanovení této směrnice v souladu s cíli, které sleduje, a při dodržení práva Společenství.

39 Pokud jde o ustanovení dotčená v původním řízení, vyplývá z vyjádření předložených Soudnímu dvoru v rámci písemné a ústní části řízení, že Dánské království chtělo převést do svého vnitrostátního práva ve formě přesných povinností velmi obecné požadavky stanovené ve směrnici 91/628 ohledně výšky oddělení. Za tímto účelem považovalo za vhodné opřít se o doporučení obsažená ve stanovisku k dobrým životním podmínkám zvířat během přepravy, přijatém dne 11. března 2002 Vědeckým výborem pro otázky zdraví a řádného zacházení se zvířaty, jenž je výborem Společenství, z toho důvodu, že toto stanovisko zohledňuje novější vědecké údaje, než jsou údaje, které byly použity při vypracování směrnice 91/628. Podle dánské vlády tedy představují uvedená doporučení nejlepší základ pro upřesnění norem této směrnice a pro zajištění ochrany zvířat.

40 Je třeba mít za to, že taková právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, která obsahuje číselné údaje týkající se výšky oddělení, aby se přepravci mohli řídit přesnějšími údaji, než jsou údaje uvedené ve směrnici 91/628, spadá v zásadě do prostoru pro uvážení svěřeného členským státům článkem 249 ES, nicméně za podmínky, že uvedená právní úprava v rozsahu, v němž může zpochybnit uskutečnění cílů, kterými je odstranění technických překážek v obchodu s živými zvířaty a umožnění správného fungování organizací trhu, sledovaných uvedenou směrnicí, je objektivně nezbytná a přiměřená k uskutečnění hlavního cíle sledovaného uvedenou směrnicí, kterým je ochrana zvířat během přepravy.

41 V tomto ohledu vyplývá z vyjádření dánské vlády, že Dánské království upřednostnilo v právní úpravě dotčené v původním řízení uskutečnění cíle ochrany zvířat během

přepravy před jinými cíli stanovenými směrnicí 91/628. Uvedená vláda ostatně zdůrazňuje, že jelikož jsou dobré životní podmínky zvířat prioritou, rozhodla se zabránit zbytečnému utrpení zvířat v průběhu jejich přepravy, přičemž zohlednila v co největším možném rozsahu existující hospodářské zájmy, a to především zájmy přepravců a jejich schopnost přizpůsobit se novým požadavkům.

42 Krom toho z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že jedním z cílů uvedené právní úpravy bylo ztížit a učinit nákladnějšími podmínky splnění požadavků v oblasti přepravy zvířat, a snížit tak nepřímo počet zvířat, jejichž přeprava na porážku trvá dlouho. Ustanovení dotčená v původním řízení znamenají mimo jiné přestavbu vozidel obvykle používaných pro přepravu zvířat, což podle odhadů dánské vlády představuje pro vývozce další náklady ve výši 10 000 až 20 000 eur na jízdní soupravu.

43 Za takových okolností nelze vyloučit, že vyšší náklady, které mohou vyplývat z dodržení právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení, jakož i technické potíže, které může tato právní úprava způsobit, mohou zabránit uskutečnění cílů, kterými je odstranění technických překážek v obchodu s živými zvířaty a umožnění správného fungování organizací trhu, a omezují tak volný pohyb zboží, jak při dovozu, tak při vývozu.

44 Jelikož ve spise předloženém Soudnímu dvoru chybí údaje týkající se dopadu právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení na nerušené fungování společného trhu, zejména pokud jde o producenty prasat z jiných členských států, kteří přepravují zvířata na dánské území, přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda tyto právní předpisy způsobují technické potíže, které jsou takové povahy, že brání uskutečnění cílů sledovaných směrnicí 91/628, kterými je odstranění technických překážek v obchodu s živými zvířaty a umožnění správného fungování organizací trhu, a aby ve

světlo těchto různých skutečností posoudil, zda Dánské království přijetím uvedené právní úpravy překročilo prostor pro uvážení, který mu svěruje tato směrnice. Uvedený soud se musí především ujistit, že tato právní úprava je v rozsahu, v jakém je způsobilá zpochybnit uskutečnění těchto dvou cílů, objektivně nezbytná a přiměřená k uskutečnění hlavního cíle sledovaného uvedenou směrnicí, kterým je ochrana zvířat během přepravy.

45 Za tímto účelem je třeba nejprve ověřit, zda vyšší náklady, jakož i technické potíže způsobené ustanoveními dotčenými ve věci v původním řízení nejsou takové povahy, že znevýhodňují producenty prasat členského státu, který je přijal. Dále je třeba ověřit, zda tato ustanovení nejsou způsobilá postihovat uvedené producenty, kteří chtějí vyvážet své produkty, ve srovnání s vývozci z jiných členských států, kteří nemusí nést vyšší náklady spojené s technickou přestavbou svých jízdnic souprav. A konečně musí přezkoumat, zda uvedená ustanovení neznevýhodňují producenty prasat z jiných členských států, kteří chtějí přepravovat zvířata do Dánska nebo přes tento členský stát a kteří jsou také povinni přizpůsobit své jízdnicí soupravy za účelem dodržení dánských právních předpisů.

46 Vzhledem k výše uvedeným úvahám je třeba na první a druhou položenou otázku odpovědět tak, že taková právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, která obsahuje číselné údaje týkající se výšky oddělení pro zvířata, aby se přepravci mohli řídit přesnějšími normami, než jsou normy uvedené ve směrnici 91/628, může spadat do prostoru pro uvážení svěřeného členským státům článkem 249 ES, nicméně za podmínky, že tato právní úprava, která naplňuje cíl ochrany zvířat během přepravy sledovaný touto směrnicí, nebrání, porušením zásady proporcionality, uskutečnění cílů, kterými je odstranění technických překážek v obchodu s živými zvířaty a umožnění správného fungování organizací trhu, sledovaných rovněž uvedenou směrnicí. Předkládajícímu soudu přísluší, aby ověřil, zda uvedená právní úprava tyto zásady dodržuje.

Ke třetí otázce

47 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda kapitola VI bod 47 oddíl D přílohy směrnice 91/628 musí být vykládána v tom smyslu, že členský stát není oprávněn zavést vnitrostátní režim, podle kterého v případě přepravy v délce trvání přesahující osm hodin musí být zajištěna plocha alespoň $0,50 \text{ m}^2$ na 100 kg prasat.

48 V tomto ohledu je třeba připomenout jednak to, že podle čl. 3 odst. 1 písm. aa) směrnice 91/628 členské státy dbají na to, aby prostorové podmínky (stupeň koncentrace zvířat) odpovídaly alespoň hodnotám uvedeným v kapitole VI přílohy této směrnice, co se týče zvířat a dopravních prostředků uvedených v této kapitole. Krom toho bod 47 oddíl D uvedené kapitoly stanoví, že k tomu, aby se vyhovělo minimálním požadavkům uloženým tímto samotným ustanovením, tedy aby všechna prasata mohla ležet a stát v přirozeném postoji, nesmí stupeň koncentrace u prasat o přibližné hmotnosti 100 kg překročit 235 kg/m^2 , což odpovídá $0,42 \text{ m}^2$ na prase o hmotnosti 100 kg. Krom toho toto ustanovení uvádí, že s ohledem na plemeno, vzrůst a tělesný stav může být nezbytné tyto minimální požadavky zvýšit, přičemž zvýšení až o 20 % může být také nezbytné s ohledem na povětrnostní podmínky a délku trvání cesty.

49 Ze znění kapitoly VI bodu 47 oddílu D přílohy směrnice 91/628 tedy vyplývá, že zákonodárce Společenství výslovně stanovil minimální normy pro stupeň koncentrace zvířat u prasat o přibližné hmotnosti 100 kg a mimo jiné umožnil členským státům zvýšit tyto normy v mezích 20 % s ohledem na povětrnostní podmínky a délku trvání cesty.

50 Přitom je nutno konstatovat, že vnitrostátní ustanovení, které vyžaduje, aby v případě přepravy o délce trvání vyšší než osm hodin činila plocha na zvíře alespoň $0,50 \text{ m}^2$ u prasat o hmotnosti 100 kg, je v souladu s minimálními a maximálními normami

stanovenými v ustanoveních směrnice 91/628, které jsou uvedeny v bodě 48 tohoto rozsudku. Zvýšení uloženého minimálního prostoru stanoveného takovým ustanovením je odůvodněno dobou trvání cesty a je v mezích 20 %, které jsou povoleny zákonodárcem Společenství v těchto ustanoveních.

- 51 Za těchto podmínek je třeba na třetí položenou otázku odpovědět tak, že kapitola VI bod 47 oddíl D přílohy směrnice 91/628 musí být vykládána v tom smyslu, že členský stát je oprávněn zavést vnitrostátní režim, podle kterého v případě přepravy v délce trvání přesahující osm hodin musí být zajištěn prostor na jedno zvíře o velikosti alespoň 0,50 m² na 100 kg prasat.

K nákladům řízení

- 52 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) **Taková vnitrostátní právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, která obsahuje číselné údaje týkající se výšky oddělení pro zvířata, aby se přepravci mohli řídit přesnějšími normami, než jsou normy uvedené ve směrnici 91/628 ze dne 19. listopadu 1991 o ochraně zvířat během přepravy a o změně**

směrnic 90/425/EHS a 91/496/EHS, ve znění směrnice Rady 95/29/ES ze dne 29. června 1995, může spadat do prostoru pro uvážení svěřeného členským státům článkem 249 ES, nicméně za podmínky, že tato právní úprava, která naplňuje cíl ochrany zvířat během přepravy sledovaný touto pozměněnou směrnicí, nebrání, porušením zásady proporcionality, uskutečnění cílů, kterými je odstranění technických překážek v obchodu s živými zvířaty a umožnění správného fungování organizací trhu, sledovaných rovněž uvedenou pozměněnou směrnicí. Předkládajícímu soudu přísluší, aby ověřil, zda uvedená právní úprava tyto zásady dodržuje.

- 2) Kapitola VI bod 47 oddíl D přílohy směrnice 91/628, ve znění směrnice 95/29, musí být vykládána v tom smyslu, že členský stát je oprávněn zavést vnitrostátní režim, podle kterého v případě přepravy v délce trvání přesahující osm hodin musí být pro prasata o hmotnosti 100 kg zajištěn prostor o velikosti alespoň 0,50 m².

Podpisy.